

Мэзхэм якъэухъумэн иЮфыгъохэм атегушылагъэх

Шэклогъум и 19-м Адыгэ Республикэм и Лышхъуэ Тхьаклушынэ Аслъанрэ мэз хъызмэтымкIэ Федеральнэ агентствэм ипашэу Виктор Масляковырэ зэдырIагъэ зэIукIэгъум мэзхэм альэныкIэ Адыгеим хэбоньгъэ щегъэшIыгъэнымкIэ Юфыгъуабэмэ шахэплъагъэх.

ЗэIукIэгъум хэлэжъагъэхэр мэзхэм якъэухъумэнкIэ, ахэм япхыгъэ реестрэм изэхэгъуэцонкIэ, машином мэзхэм закышчымыштэнымкIэ, ящыкIэгъэ техникэр аIэIэгъэхъэгъэным-

кIэ пшъэрылгъуэ яIэхэм атегушылагъэх.

Тхьаклушынэ Аслъанрэ Виктор Масляковырэ республикэм имэз хъызмэт лъэныкIэу ахыщэ зэрэхалъхъащтымкIэ зээгъыныгъэ зэдашыгъ. Ащ тетэу мы илъэсым мэшлогъэкIосэ техникэр кызырэхъащыт федеральнэ мылкъу Адыгеим кыIэIэхъащт. Ащ ишIуагъэкIэ машином мэзхэм закышчымыштэным тегъэпсыхъэгъэ пэшорыгъэшI ЮфIтхъабзэхэр нахъшIуагъэ кытэу зэрэхалъхъащт.

Республикэм и Лышхъуэ журналистхэм адэгущыIэзэ, зэIукIэгъум икIэуххэм осэшхо кыаритыгъ.

— Федеральнэ агентствэм ипашэ игъэкIотыгъуэ тыдэгущылагъэ рекреационнэ гухэлъхэмкIэ мэз фондыр зэрэдгъэфедэн тIэкIыщтымкIэ, тыкъэзыуцухъэрэ дунаир кызытегъэнэжыгъэным пашэ мэзхэр кызырэхъащтымкIэ. Республикэм имэз хъызмэтхэм дэгъоу ЮфI ашIэу Виктор Масляковым ылъытагъ ыкIи а лъэныкIомкIэ зэIукIэгъуэ заулэ Адыгеим щызэхъэгъэным зэрэфхъащырыр кыIуагъ, — хигъэунэфыкIыгъ Тхьаклушынэ Аслъан.

Адыгэ Республикэм
и Лышхъуэ
ипресс-кIулыкIуэ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Илъэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фыриIэу профсоюз движением илахъ зэрэхышIыхъэрэм, общественнэ ЮфIшIэным чанэу зэрэхалъхъэрэм афэшI Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхыI фэгъэшIошагъ **Амелин Иван Семен ыкIом**, Красногвардейскэ къоджэ псэупIэм иветеран-хэм я Совет итхъаматэ.

Илъэсыбэ хъугъэу шIуагъэ кытэу кIэлэгъаджэу зэрэлажъэхэрэм, яЮфIшIэн творческэ еклопакIэ зэрэфыряIэм, IэпIэлэсэныгъэшхо зэрэхалъхъым, кытIкIэхъухъэрэ ныбжьыкIэхэм

яегъэджэнкIэ ыкIи япIункIэ гъэхъагъэхэр зэрэлажъэхэм афэшI Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхыI фэгъэшIошагъ:

— **Юсуп Мурат Анвар ыкIом**, Шэуджэн районымкIэ кIутырэу Тихоновым и МБОУ-у «Краснобашненскэ гурыт еджапIэу № 9-м» хысапымкIэ икIэлэегъаджэ;

— **Языкова Ольгэ Иван ыпхъум**, Шэуджэн районымкIэ кIутырэу Дукмасовым и МБОУ-у «Гурыт еджапIэу № 2-м» хысапымкIэ икIэлэегъаджэ.

Шэклогъум и 21-р —

**Урысые Федерацием ихэбзэIахъ
кIулыкIуэхэм яЮфышIэ и Маф**

**Адыгэ Республикэм
ихэбзэIахъ кIулыкIуэхэм яЮфышIэху
ыкIи яветеранхуэ лъытэныгъэ
зыфэтшIыхэрэр!**

Шъуисэнэхъат епхыгъэ мэфэкIым фэшI тышIуфэгущо!

Шъо шъуиЮфIшIэн мэхъэнэ ин дэдэ иI. ХэбзэIахъхэмкIэ кIулыкIуэхэм ащылажъэхэрэм ЮфIу ашIэрэм кIэухуэ фэхъурэм елгытыгъэ къэралыгъом иэкономикэ ихэбоньгъэ зыфэдэщтыр, социальнэ политикэм игъэцэкIэн ишIуагъуэ кытышIтыр, цIыфхэм ящылаIэ зыфэдэщтыр.

Непэ Федеральнэ хэбзэIахъ кIулыкIуэ и ГъэlorышIа-пIэу Адыгэ Республикэм щыIэм иЮфышIэхэм яIэпIэлэсэныгъэ ин ишIогъэшхо къэкIо инвестициехэр нахъыбэ ишIыгъэнхэмкIэ, предпринимательствэм тишIолъыр зыщегъэушIомбгъугъэнымкIэ. Мафэ къэс ЮфIу жъугъэцакIэрэм ишIуагъэкIэ республикэ бюджетым кыхъэрэр нахъыбэ мэхъу, социальнэ лъэныкIом тегъэпсыхъагъуэ ар щытынымкIэ, агропромышленнэ комплексым, гъэсэныгъэм, псауныгъэм икIэухъумэн ыкIи культурэм хэбоньгъэ ашIынымкIэ амалышIоу щыт.

ШIэныгъэу шъуиIэмрэ опытышхоу шъуIэIэIэлымрэ ашIуагъэкIэ, тиrеспубликэ иэкономикэрэ исоциальнэ лъэныкIорэ яхэбоньгъэ тапэкIи шъуиIахъышхо зэрэхъащышIыхъащтым тыцыхъэ тель.

Тыгу кыддэлэу тышIуфэлъаЮ псауныгъэ пытэ, насып, щыIэIэIэIу шъуиIэнхуэ, Адыгэ Республикэмрэ зэдытие Хэгъэушхоу Урысые Федерациемрэ ащыпсэурэ цIыфхэм яфедэ зыхэлэ ЮфIу жъугъэцакIэрэм тапэкIи гъэхъэгъаIэхэр щышIушIынхуэ!

Адыгэ Республикэм и Лышхъуэ ТХЪАКIУЩЫНЭ Аслъан
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм
и Тхъаматэ игуадзэу IЭЦЭ Мухъамэд

Язэпхыныгъэ агъэпытэным фэlorышIэщт

Адыгэ Республикэм и вице-премьерэу Владимир Петровыр Республикэу Мордовием кыкIыгъэ лIыкIо купым хэтхэм тыгъуасэ аIуIагъ. Мордов лъэпкIымрэ Урысыем ис лъэпкIэхэмрэ язэпхыныгъэ-зэгурьлоныгъэ, языкIыныгъэ илъэс мин зэрэхъугъэхэм фэгъэхыгъэ мэфэкI ЮфIтхъабзэхэм къадыхалъытагъуэу хъакIэхэр Адыгеим къеблэгъагъэх. ЫпэкIэ ахэр тикъэралыгъо ишIолъыр зэфэшхъафхэм, IэIыбым, Темыр Кавказым иреспубликэхэм якъэлэ пхъаIэхуэ Грознэм, Магас, Налчык, Черкесскэ ащылагъэх, джы Мыекъуапэ къэсыгъэх. ЮфIтхъабзэм кIэщакIо фэхъугъэх УФ-м культурэмкIэ и Министрствэрэ Мордовием и Правительствозэрэ.

ЗэIукIэгъум хэлэжъагъэх АР-м лъэпкIэ ЮфIхэмкIэ, IэIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкIэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жугъэм иамалхэмкIэ и Комитет итхъаматэу Шъхъэлэхъо Аскэр, АР-м культурэмкIэ иминистрэ игуадзэхуэ Нафиса Васильевамрэ ШъэуапIэкIэ Аминэтрэ.

ШъолъыритIум азыфагу илэ лъэпкIэ ыкIи культурэ зэпхыныгъэхэр тапэкIи гъэпытэгъэнхэм пашэ анахъуэ анаIэ зытырагъэтын фэе лъэныкIохэм, тилъыфхэр нахъыбэрэ зэхъанхэм фэlorышIэщт программэхэр щыIэныгъэм щыпхырыщыгъэнхэм, нэмыкIхэм кызырэгъуогъэхэр атегушылагъэх.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Адыгейм апэрэу щызэхашагъ

Социальнэ мэхьанэ зилэ мысатыу организациехэу Адыгэ Республикэм итхэм республикэ бюджетым кыыхэкырэ субсидие кыалэкхьанымкIэ фитыныгъэ ялэным фэшI 2012-рэ ильэсым, мээам АР-м экономикэ хэхьоныгъэмрэ сатыум-рэкIэ и Министерствэ клэщакло фэхьуй, проектэу «Шагни навстречу» зыфилорэмкIэ зэнэ-кыокъу зэхашагъ. Урысые общественнэ шлушIэ фондэу «Урысыем икIэлэцIыкIу фонд» зыфилорэм и Адыгэ республикэ отделение зэнэ-кыокъум хэлажы, субсидие кыратыгъ.

Проектым игъэцкIэн 2012-рэ ильэсым мэлэуфэхъум и 27-м кыщегъэжыгъэу тыгъэ-гъазэм и 15-м нэс кыдых-лытагъ. Ар лъэныкхъоу зы-дэлажэхэрэм ащыщых ныхэм ыкIи сабыхэм Iэпылэгъу афэхъу-гъэныр, зипсауныгъэ зэщы-кыогъэ ыкIи сэкъатныгъэ зилэ

кIэлэцIыкIу хэр, ахэм яунагъо-хэр социальнэу кыэхъумэгъэн-хэр, нэмыкIхэри.

Мы проектым игъэцкIэн хахъу шэклогум и 19-м кы-щегъэжыгъэу и 21-м нэс Къы-блэ федеральнэ ыкIи Темыр-Кавказ федеральнэ шьолгыр-хэм якIэлэцIыкIу Унэхэм ялы-кIохэр зыхэлэжыгъэр семина-рыр Адыгейм апэрэу щызэхашагъ.

Программэм кыдыхэлъы-тагъэу шэклогум и 20-м Кон-венциер заштагъэр ильэс 23-рэ зэрэхъугъэм фэгъэхыгъэу «Конвенцием кызырэдильгъэу кIэлэцIыкIу ифитыныгъэхэр кыэхъумэгъэнхэмкIэ общест-веннэ организациехэм мэхьан-нэу ялэр кыэлэтыгъэныр» зыфи-лорэ Iэнэ хъурае зэхашагъ.

Ифитхьабзэм хэлэжыгъэх АР-м кIэлэцIыкIу ифитыны-гъэхэр кыэхъумэгъэнхэмкIэ иуполномоченнэу Александр

Ивашиныр, АР-м и Къэралы-гъо Совет — Хасэм идепута-тэу Ирина Ширина, Адыгэ Республикэм лъэпкэ Iофхэм-кIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэ-урэ тилъэпкыгъэхэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэ-бар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет итхьаматэ игуадзэу Александр Лузиныр, Урысые общественнэ шлушIэ фондэу «Урысыем икIэлэцIыкIу фонд» зыфилорэм и Адыгэ республи-кэ къутамэ ипашэу Татьяна Го-голевар, УФ-м юстициемкIэ и Министерствэ и ГъэлорышIа-плэу АР-м щылэм ипашэ игуа-дзэу БрантI Анжелике, Къэрэ-щэе-Щэрджэс, Ингуш респуб-ликэхэм, Ставрополь, Крас-нодар крайхэм, Волгоград хэ-кум, Аланием кыарыкIыгъэ лыкIохэр.

КIэлэцIыкIу ифитыныгъэ-хэр кыэхъумэгъэнхэмкIэ гу-мэкIыгъоу щылэхэм зэхэсы-гъом щатэгущылагъэх, мы Iо-фыгъомкIэ IэпIэсэныгъэу алэ-кIэлэхэмкIэ щызэхъожыгъэх.

Iэнэ хъураер зэрэкуагъэр нахь игъэкIотыгъэу тигъзет кыыхиутышт.

КИАРЭ Фатим.

Тхаклоу, Адыгэ Республикэм культурэмкIэ изаслуженнэ IофышIэу Бэгъ Нурбий 1974 — 1994-рэ ильэс-хэм зыщыпсэ-угъэ унэм мы-жъобгъу кыы-фыщызэуахыгъ.

Бэгъ Нурбий имыжъобгъу

Мыекъуапэ иурамэу Лени-ным ышIэ зыхъырым тет унэу Бэгъ Нурбий игъашIэ щыщ ильэс 20-м зычIэсыгъэм дэж кыщыцIэуагъэх тхаклохэр, шIэныгъэлэжыгъэр, ныбджэгъоу илагъэхэр, илахылыгъэр, литера-турэм пыщагъэхэр, хабзэм икыулыкыушIэхэр.

Адыгэ Республикэм итхакло-хэм я Союз итхьаматэу Мэщ-бэшIэ Исхьакъ зэIуагъэм пэуб-лэ гушыIэ кыщыпсэуагъэх. Бэгъ Нурбий дэгъоу зышIэщтыгъэ-хэ шIэныгъэлэжыгъэу, тхаклоу Ма-мый Руслан, Нэчэрэзые щы-щэу, Н. Бэгъым икыоджэгъоу Бэгъ Екыутэ, Н. Бэгъыр аужы-рэ ильэсхэм зыщыпсэугъэ унэм

гъунэгъоу щыриIэгъэ Владимир Ковтун тхаклом фэгъэхыгъэ гушыIэ фабыгъэр кыуагъэх.

ЗэIуагъэм хэлэжыгъэх Н. Бэгъым ныбджэгъушIоу илэ-гъэ тхаклоу, шIэныгъэлэжыгъэу ЩэшIэ Казбек, тхаклохэу Кош-бэе Пшымаф, Къуикъо Шы-хьамбий, нэмыкIхэри. ЗэкIэ-ми шIуагъэ Н. Бэгъыр агу къэ-кIыжы, кызыхъугъэр ильэс 75-рэ зыщыгъэрэ мафэм ехъу-лэу мыжъобгъу кызызэуа-хыгъэхэм Нурбий илахылы-хэр лъэшэу афэрэзэх.

ЕМТИЛЬ Нурбий.

Сурэтым итыр: Бэгъ Нур-бий кыфызэуахыгъэ мы-жъобгъум итеплэ.

ХЫКУМ ПРИСТАВХЭР

Чыфэ птелъмэ зэбгъэшIэн плэкIышт

УФ-м ихыкум приставхэм якъулыкъу АР-мкIэ и ГъэлорышIаплэ хыкумым рихъуха-гъэу ыгъэцкIэн фэе Iофэу илэ-хэр Интернет-нэклубгъом кызырэригъэхыгъэр джыри зэ пстэуи агу кыегэкIыжы.

«Банк данных исполнительных производств» зыфилорэр ары зэ-ритыр ыкIи республикэм щы-псэхэрэм зэкIэми агъэфедэн алъэкIынуу щыт. «Банкыр» зы-щылэм кыщыбулагъэу нэбгырэ

15 958-рэ ащ кыыхъах. Ахэм ащыщэу нэбгырэ 93-мэ Интер-нетыр кызыфагъэфедзэ, чыфэу ателъыр атыжыгъ. ПстэумкIи кыатыгъэр сомэ мин 70-м ехъу.

Республикэм исхэм зэкIэ-ми чыфэу ателъыр зыфэди-зыр ГъэлорышIаплэм и Ин-тернет-нэклубгъо щызэрагъэ-шIэн зэралъэкIыщтыр джыри зэ агу кыэтэгэкIыжы. Мары ар кызырэрэжыгъотыщтыр: www.r01.fssprus.ru.

ТыгъуакIор къаубытыгъ

Хыкум приставхэм АР-мкIэ я ГъэлорышIаплэ и Мые-кыопэ къэлэ отдел админист-ративнэ пшъэдэкIыжы зыты-ралъхыгъэу, тазыгъэр къэзы-мытыжыгъэхэр хулыфыгъэм ахэр кыылыхыжыгъэнхэ фаеу хыкумым рихъухыгъэу Iофи 4 ылыгъыгъ. Ахэр АР-м хэгъэ-гу IофхэмкIэ и Министер-ствэ икыэлэ отдел кытезыл-хыгъагъэхэр, пстэумкIи сомэ 1100-рэ зэрэхъуштыгъэр. Ху-лыфыгъэм тазыгъэр кыты-жыгъынхэу фэгъэп, приставхэм

зашIуигъэбылгыштыгъ. Ащ фэшI ар лыгъэкIэ ГъэлорышIа-плэм кырашIалэгъ. Хулыфы-гъэм чыфэхэр зэрымтыжыгъы-щтыгъэхэм имызакъоу, тыгъуа-гъэу полициер лыхъоу кыы-чIэкIыгъ.

Приставым чыфэр зылахы-жыым ыуж полицием иIофы-шIэхэм ар аратыгъ.

Хыкум приставхэм яфедеральнэ къулыкъу АР-мкIэ и ГъэлорышIаплэ ипресс-къулыкъу.

Яфитыныгъэхэр кыэхъумэгъэнхэм фэшI

Зыныбжэ имыкыгъэхэм хэ-бзэихъухыгъэр амыкыномым, ахэм алъэныкыокIэ зэрэхъэрэ бзэджэшIагъэхэр кыыхэгъэщы-гъэнхэм, яфитыныгъэхэр кыэ-ухъумэгъэнхэм афэшI Адыгэ Республикэм хэгъэу IофхэмкIэ и Министерствэ ипашэ унашъоу ышIыгъэм диштэу оперативнэ-пэшIорыгъэшIэ Iофтхьабзэхэр республикэм икыалэхэм ыкIи ирайонхэм ащыкуагъэх.

Мэфэ заулэм кыыкIоцI зы-ныбжэ имыкыгъэхэм яIоф-хэм афэгъэзэгъэ подразделе-ниехэм якъулыкыушIэхэм зэ-гурыIоныгъэ зэрымылэ унэ-

гъуи 153-рэ къафIухыгъэх. Ны-тыхэм ыкIи кIэлэ Iэтахъохэм пэшIорыгъэшIэ зэдэгущыIэгъу 200-м ехъу адашIыгъ. Ясабий-хэм япIункIэ зипшъэрылгъэр тэрэзу зымыгъэцкIэрэ ны-ты 40-м ехъум административнэ пшъэдэкIыжы арагъэхыгъ. Хэбзэихъухыгъэр зэраукъуа-гъэм кыыхэкIыкIэ кIэлэ Iэтэ-хъуи 4 зыныбжэ имыкыгъэхэр охътэ гъэнэфагъэм зыща-лыгъыхэрэ гупчэм ашагъэх.

Пчыхъэм, сыхъатыр 10-м ыуж нахыжыгъэр ямыгъусэхэу общественнэ чыпIэхэм ащы-Iэхэ кIэлэ Iэтахъохэм алъэны-кыокIи уплэкIунхэр рагъэ-

кIокIыгъэх, ащ язэфэхысыжы-хэм елытыгъэу ны-ты 39-мэ пшъэдэкIыжы арагъэхыгъ.

Министерствэм зэхыщэгъэ Iофтхьабзэхэм чанэу ахэлэ-жыгъэ гъогурыкIоныр щынэ-гъончъэнымкIэ къэралыгъо инспекцием и ГъэлорышIаплэу АР-м щылэр. Гъогу-патруль къулыкъум иIофышIэхэр рес-публикэм ит гурыт еджапIэ-хэм ачIэс кIэлэеджаклохэм алу-кIагъэх, зэдэгущыIэгъухэр ада-шыгъэх, Iэнэ хъураехэр афы-зэхашагъэх, гъогурыкIоным ишапхъэхэр къафалотагъэх. А зэкIэми шлуагъэ кыатынэу зэ-хэщаклохэр щэгугъых.

ТУТЫНЫМРЭ НЫБЖЫКИЭХЭМРЭ

Пыщагъэхэм япчъагъэ хэхъо

Псауныгъэр кыэхъумэгъэ-нымкIэ Дунэе организацием кызыритырэмкIэ, адэбз уз зи-Iэхэу зидунай зыхъожыгъэрэм процент 90-мэ атхьабыл ар кышIагъ. Тутын ешъорэ зы нэбгырэ такыкыпшI пэпчъ идунай ехъожы.

Тутыныр кызыштыгъэ цы-

фым ипсауныгъэ зэрарэу рихы-рэм игугъу ашIы, Iофтхьабзэ-хэр зэхашэх, тутын ешъохэрэм япчъагъэ нахь макIэ зэрэхъу-щтым дэлажыгъ.

Джащ фэдэу республикэм егъэджэнхэр щызэхашэх. Ахэм ащыщ «Тутыныр зычIэмылэ университет» зыфилорэ Iофы-гъоу Адыгэ къэралыгъо уни-верситетым шыкIуагъэр. Пэ-шIорыгъэшIэ медицинэмкIэ Адыгэ Республикэм и Гупчэрэ Адыгэ къэралыгъо университе-тым истудентхэмрэ иаспирант-хэмрэ я Союзрэ Iофтхьабзэм клэщакло фэхъугъэх. Апшъэрэ еджапIэм ыпашъхэ щытхэу тутыныр щамыгъэфедэным ар фэгъэхыгъагъ. Тутыным пы-щэгъэ цыфым ишыIэныгъэ гъогу укыуагъэ зэрэхъурэр, уз

Iаеу ащ хахыгъэрэ ныбжы-кIэхэм къафалотагъэх, фильм-хэм арагъэплгыгъэх, медици-нэм иIофышIэхэр гушыIэгъу афэхъугъэх.

Мыекъуапэ тштэмэ, тутын ешъохэрэм япчъагъэ зэрэхэ-хъуагъэр нэрылгъэу кытфэ-хъу. Бзылгыфыгъэхэр хулыфы-гъэхэм аготхэу тутыныр алы-гъэу урамхэм кыатехъэх. Сту-дент пшъэшъэжыгъэхэри зэхэ-хэу тэлэгъух. Гурыт еджапIэ-хэм яа 10 — 11-рэ классхэм ашеджэхэрэмрэ студентхэмрэ зыпштэхэкIэ, тутын ешъорэ ныбжыкIэхэм япчъагъэ про-цент 53-м нэсы.

ШХОНЧЫБЭШIЭ Рузан.

МэкъэгъэIу

Нэшъукъое еджапIэр кызызэуахыгъэр ильэс 90-рэ зэрэхъурэм фэгъэхыгъэ мэфэки зэIуагъэу щылэшт 2012-рэ ильэсым тыгъэгъазэм и 15-м сыхъатыр 11-м. 2000-рэ ильэсым нэс еджапIэр кызыухыгъэхэр зэкIэ кыетэгъэблагъэх.

ЕджапIэм иадминистраций.

ПСАУНЫГЪ

Пэуцужьынхэм фэшI зэхащагъ

«ЭГИДА» — джары зэреджагъэхэр шъоушыгъу уз зилэхэм бэмышлэу зэхащэгъэ общественнэ организацием. Ар чъэпыогъум и 25-м атхыгъ, ипаци, зыгъэлорышлэшт купыри агъэнэфагъэх. Илъэситф ыныбжьэу шъоушыгъу узыр кызыыхагъэщыгъэу, илъэс 25-рэ хъугъэу ащ ебэнырэ Труфанов Николай обществом ипашэу хадзыгъэр. Бэмышлэу ар «Адыгэ макъэм» ихьэклагъ, обществом изэхэщэн лъапсэ фэхъугъэм, ащ ипшъэрыл шъхьалэу ыльэгъухэрэм тащигъэгъозагъ.

— Шъоушыгъу уз зилэхэр мы лъэхъаным анахь гумэкIыгъо шъхьалэу зыхэтхэр, — ело ащ, — мафэ кьэс ящыкIэгъэ Iзэгъу уцыр — инсулиныр — икьоу зэрамыгъотырэр ары. Обществом ипшъэрыл шъхьалэхэм ащыщ мыхэм ягумэкIыгъохэр IэпыIэгъу кьафэхъунхэ фаехэм, ар зиамалхэм алгыгъэIэсыгъэхэзэ шыгъэныр, зызэхадгъэхыныр. Джащ фэдэу тэри, сымаджэхэм, тызэхъан, акъылгъу тызэфэхъун, тызэдэлэжьын фае. Сэ сшъхьэклэ бэрэ нафэ кысфэхъу шъоушыгъу уз зилэхэм ащыщыбэхэм икьоу анаIэ зэрэзытырамыгъэтыжырэ. Мары бэмышлэу сышдылагъ республикэ клиническэ симэдджэщым эндокринологомкIэ иотделение, ащ чIэлэхэм гушыIэгъу сафэхъугъ. Ахэм эдырагъаштэу кьауагъ мы уз хьылгъэр зилэхэм мафэ кьэс гъогогъу пчъагъэрэ зыхалъхъан фэе Iзэгъу уцэу — инсулиныр аужырэ мэзищым икьоу кьазэрарамытырэр. Ащ кыыхэкIыклэ, ахэр симэдджэщым чIэгъольхъанхэ фае, нэмыкI узхэр кысхэмхъанхэм, нахь онтгъу мыхъунхэм апае. Симэдджэщым ахэм кьашараты инсулиныр, ау арэуштэу лъыкIотэштмэ, сыда тапэкIэ узым зэрэпэуцужьыштхэр? Сымаджэхэм кьахэкIых инсулинуу кьыратыгъэр нахьыбэрэ ригъэкъуным фэшI игъом ар зыхимыльхъэу, пIалъэу иIэр блигъэкIэу. Ау арэуштэу пшIы хъухэштэп, ащ фэдэ IзакIэм кыкIэлъыкIон ыльэкIыштыр кьэшилэгъуае.

ГушыIэгъу кьытфэхъугъэм гумэкIыгъоу мы узыр зилэхэр зэрихьылэхэрэр ежъ ышъхьэкIэ еушэтыхышъ, кьыфалотэжыын ищыклагъэп. Анахъэу гур зыгъэузырэр шъоушыгъу уз зилэхэм кIэлэцIыкIоу апэрэ мафэм кьысгъэгъагъэу инсулин зэратыхэрэр, ныбжьыкIэхэр мымакIэу зэрахэтхэр ары.

Iзэгъу уц шымыIэм изакъоп шъоушыгъу уз зилэхэр кыны-

гъоу зэрихьылэхэрэр. Ахэм ащыщыбэмэ ялэхэп шъоушыгъоу лъым хэлъыр кьэзыгъэлъэгъорэ, зэрашырэ пкыгъохъу мафэ кьэс гъогогъу пчъагъэрэ агъэфедэн фаехэр.

— Бэмэ аIоу зэхэтэхы, — лъегъэкIуатэ Николай игушыIэ, — шъоушыгъу уз зилэхэр пстэуми афэдэхъу, ау ящыIэкIэ-псэукIэкIэ цыф псаухэм тIэкIу атекIыхъу. Ар тэрэ, ау арэуштэу зыхъурэр ахэм япсауныгъэ кьызэщымыкIоным фэшI ящыклагъэр агъотэу, зыфэсакъыжыынхэ, зыльпылэжьыынхэ амал яIэ зыхъукIэ ары. Мары сымаджэм непэ, анахь макIэмэ, 3 — 4 шъоушыгъоу лъым хэлъыр ышын фае. Ары кьэс зы тест-полоскэ егъэфедэ (зэзакъу зэрэрыпшырэр). Мазэм кыкIоцI кьэшгулыгът джы ищыклагъэр зыфэдизыр. Мары сэ тапэкIэ тест-полоскэ 50-р сомэ минкIэ сщэфыштыгъ, джы нэмыкI фирмэ иехъу кьэсщэфыхэрэр нахь пыутых — сомэ 500 алас. Ау ари бэмэ ащэфын алъэкIырпышъ, шъоушыгъур дэклоягъэмэ лъыплъэхъэ амьлээкIызэ, нэмыкI уз хьылгъэхэри ащ кьысхъажьых.

Шъоушыгъу уз зилэхэм, тигушыIэгъу кьызэрэхигъэщыгъэмкIэ, пэшIорыгъэшъ Iзээн Iофтхьабзэхэр зэрахъанхэри кьын кьашэхъу, сыда пIомэ, пстэуми афэдэу, инсулиным нэмыкIырэ Iзэгъу уцхэр экIэ ежъхэм ащэфынхэ фаеу мэхъу. Гурылогъуаеп ар бэмэ зэрафэмыукIочIырэр. Мы гумэкIыгъоу зигугъу кьэтшыгъэхэм ядэгъэзыжыын общественнэ организацием ыпшъэ зэримыфэщтыр ащ ипашэ кьыгурэIо. Ау ар зыфаер ахэр нахь макIэ шIыгъэнхэм иамалхэр зэрихъанхэр, «амакъэ кьыгъэлуныр», ягумэкIыгъохэр обществом, кьэралыгъоу кьулыкIухэм алгыгъэIэсынхэр ары. Ащ пае охътэ благъэхэм Н. Труфановым зэхищэн ыгу хэлъ министерствэ ыкIи кьулыкIу зэфэшъхьафхэм

ялIыкIохэр кьызэригъэблэгъэштхэ Iэнэ хъурае, ащ мы мафэхэм зыфегъэхъазыры.

Сыда адэ Iзэгъу уцэу шъоушыгъу уз зилэхэм мафэ кьэс ящыклагъэр икьоу арамьгъэгъотыныр кьызыхэкIырэр? Адыгэ Республикэм псауныгъэр кьэухъумэгъэнымкIэ и Министерствэ иотделэу Iзэгъу уцхэм ягъэзекIон фэгъэзагъэм ипашэу Т. Г. Полянской кьызэрэхигъэщырэмкIэ, шъоушыгъу уз зилэу Адыгеим шыпсэхъэрэм япчъагъэ илъэс кьэс проценти 5 фэдиз хэхъо. Ау ахэм ящыкIэгъэ Iзэгъу уцхэр ращэфынхъу федеральнэ ыкIи республикэ бюджетхэм мылькыу кьатIупшырэм ащ фэдизуу зэхьокIыныгъэшхо фашIырэпышъ ары чIыплэ кьын изыгъэуцохэрэр. Министерствэм иIофышIэ кьызэриIуагъэмкIэ, мы илъэсым тефэрэ ахышэу бюджетхэм кьатIупшыгъэр илъэсныкыу ныIэп зэрикъугъэр.

— Iзэгъу уцхэм аласэ кьызэрэхъуагъэри, сымаджэхэр нахьыбэ зэрэхъухэрэри арэп мыщ лъапсэу иIэр, — ело Т. Г. Полянской, — мылькыу а лъэныкым пIухъан фаеу федеральнэ гупчэм шапхъэу ыгъэуцурэр зыфэдизыр ары. ФэгъэкIотэныгъэ зилэ цыфым ищыкIэгъэ Iзэгъу уцым сомэ 604-рэ тефэу мы илъэсым иублэгъум кьалыгъэгъагъ, ау тлъэгъурэр нэмыкI шыпкь — зы нэбгырэм сомэ мин 1,5-м кьысгъэгъагъэу мини 3-м нэс пэлохъэ. Ары ахышэу кьатIупшырэмкIэ экIэми афийкун фэдиз Iзэгъу уц тIэцфын зыкIэтымыльэкIырэр.

— Адэ сыда хэкIыпIэу шыIэр, кьэнэгъэ мазэхэр сьдэуштэу сымаджэхэм рахыштхэ?

— ХэкIыпIэу шыIэр республикэ бюджетыр арыти, — ело министерствэм иIофышIэ, — сомэ миллиони 3-рэ мин 300-рэ кьытфыхагъэкIыгъ. Iзэгъу уцыр кьызыштыгъэщыштхэм зэзэгъыныгъэхэр адэтшыгъэх, шIэхъу инсулиныр уцшапIэхэм ыкIи поликлиникэхэм алуIэшт.

Псауныгъэр кьэухъумэгъэным икьулыкыу игъэкIэжыын аужырэ илъэсхэм мылькышхо пIуагъэхъагъ. Ау гъэцкIэжыын, гъэкIэжыын IофшIэнхэр тилэзапIэхэм лъэшэу ящыклагъэхэми, сымаджэм епхьыIлэн фэе Iзэгъу уцыр игъом егъэгъотыгъэныр пстэуми анахь шъхьалэу кьытцэхъу.

ЖАКIЭМЫКЪО Аминэ.

ЗИГЪО ЮФЫГЪУ

КъашъокIэ
апIух

— Пшъэшъэжыы нэбгырий зыхэт кьэшъокIо купыр бэшIагъэп зызэхэтцагъэр, — ело курдхэм яобщественнэ организациеу «Агры» зыфиIорэм итхьаматэу Файзу Абдуллаевым. — Ау кьыткIэхъухъэхэрэр лъэпкь шэнхэр ашIэхъу, ахэльхъу плугъэнхэмкIэ, орэдым, кьашъом мэхъанэ зэряIэр кьыдэтлгыти, мы Iофыгъор етхьыжагъ.

Кьыхэзгъэщы сшIоигъор курд шъэожьыхэм афэмыдэхъу, пшъэшъэжыыхэр нахь чIыплэ кьын янэ-ятэхэм зэрэрагъэуцохэрэр ары. Илъэс 12 — 14 зыхъухэкIэ, яеджэни зэпагъэушъ, нахь ин зыхъухэкIэ пшъашъэхэм ашъхъэ кьырыкIоштым икьоу емыгупшысэхъу, «ины мэхъух, атыгъуштых, ахыштых» алошъ еджапIэм чIащыжыых. Непэ тильэпкь анахь зыгъэгумэкIэу зыльпылээрэм, зыфэсакъырэм ащыщ мы лъэныкьор. ТикIалэхэм якIэлэегъаджэхэм кьызэрало-рэмкIэ, курд пшъэшъэжыыхэм (кIалэхэм анахь лъэшэу) еджэнымкIэ сэнэушыгъэ ин зыхэльхэр ахэтых. Ау яегъэджэн-гъэсэныгъэ, кьызэрэтыагъэу, нытыхэм ашIолофэп. Курд ныбжьыкIэхэр, еджакIохэр, сабийхэр нэмыкI лъэпкьхэм бгъу пстэуэмкIи афэдгъадэхэ тшIоигъоу тэгъул, тлъэкIырэр тэшIэ, — кьыIуагъ обществоу «Агры» ипашэ.

Ащ ишыхъат кьэшъокIо купэу пшъэшъэжыыхэр зыщагъасэхэрэр яIэ зэрэхъугъэр. БэмышIэу курдхъу Адыгэ Республикэм шыпсэхъэрэм яIофыгъоу зэфэшъхьафхэм защыхэплъэгъэхэ Iофтхьабзэу шылагъэр курд кьэшъоу зэхэтиплыкIэ кьызыIуихыгъ мы купым. Сэе теплэ зилэ шыгъыншъошэ зэпэшIэтхэр зыщыгъ пшъэшъэжыыхэр нэгъушIо-чэфыбзэхъу, яльэпкь мэкъамэхэр кьызэрэхъарагъадзэхъу лъэразэхъу пчэгум кьыхъагъэх, ашъхъац блэгъэ кьедзыхыгъэхэм

яльэпкь нэшанэ нахь кIагъэтхъэу, ежъхэри артист шъыпкьэ хъугъэу закышыхъужьэу, зэдырагъаштэу кьэшъуагъэх.

KIэлэеджэкIо цыкIухэр илъэсым кьэхъугъэу кьашъом фегъасэх курд пшъэшъэ ныбжьыкIэ нэгъуф нэгые дахъу Нигара Патиевам. Ар Ярославскэ кьэралыгъо институтым июридическэ факультет заочнэу шеджэ. ЯунагъокIэ зыщысэхухэр кьалэу Саратов дэт студием кIозэ, Нигарэ кьохъэпIэ кьашъохэм зафигъэсагъэу зэрэщытыр тигъэшIагъэ. Пшъашъэр хъупхъэ, нэутх, еджа-кIохэм кьэшъуакIэр зэрари-гъашIэрэр арымырэу, нэмыкI лъэныкьохэмкIи бзэ кьадегъоты. МэкIэ-макIэу лъэпкь кьашъохэм ыкIи курд лъэпкьым итарихъ ин ахегъэгъуазэх. Кьашъохэм апыл кьэбархэм арегъэдэлъх, IокIэ-шIыкIэ дахэхэм, культурэ хабзэхэм анаIэ атыраригъадзэзэ, кьэшъуакIэ арегъашIэ. ДжырэкIэ я 5 — 6-рэ классхэм анахь чыжъэу мыкIуагъэхэми, пшъэшъэжыы еджакIохэми нахь гу кьызыIэ-пашIыхъагъ, сценэм кьытехъэхэ зэрэхъугъэм егъэгъушIох, Нигарэ кьызэрариIорэм тетэу, яеджэни зэралъэкIэу егугъух. Мыщ фэдэ еджэкIэ-гъэсакIэм плуныгъэр нахь зэригъэлъэшырэр ны-тыхэми кьагурыIоу фежъагъ, ежъ купым хэтхэри нахь IэпкIэ-лъэпкIэ шIыкIашIо зэрэхъухэрэр кьэнафэ.

«Зибэ шIлэрэм уриIаз» зэраIоу, мы курд лъэпкь кьэшъокIо купым ыцIэ раIоу зэхэтхыжыын, лъэпкьым икIлэли, ипшъашъыи зэряпэсыгъэу шIэныгъэ-гъэсэныгъэ зэрагъэгъотызэ, шыIэныгъэм чIыплэ шаубытыгъэу кьэтлэгъужыын. ДжырэкIэ, «Гъоумаф!» ятIо.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.
Сурэтым итхэр: **къэшъокIо купым хэтхэр.**

Авторым тырихыгъ.

КЪОДЖЭ ШЫАКИ

Чылэхэм былым адэмытыжыыныр
шъхьакIо

Мы Iофыгъом ыгъэгумэкIырэр сэ сизакъоп, былымхэм зэрапымылэжыыхэм ушъхъагъу фэхъугъэр упчIэу кьызыуцурэр илъэси 5 — 6 хъугъэ. Непэ мы Iофым мэхъанэ иIэу, зэшIохыгъэн фаеу сэлъытэ. КIэлэкIэхэр фаехэп чэми, чэти, тхъачэти. Ау чылэм удэсэу, унагъоу зыолыгъэжыымэ, ахэр уимыIэныр кьезгъэкIурэп.

Сыдигъуи адыгэр зыгъэадыгъэщыгъэр хъун-шхынэу иIагъэр арэу кьысшIошты. Джы чылэхэм адэс цыфхэр былымхъунымкIэ зынэсыгъэхэр умыгъэшIэгъонэу шьтэп, ащкIэ бгъэмысэщтыри кьэшилэгъуае.

Ти ТэхъутэмыкIое район пштэмэ, былымхэр зышаукIыштыгъэ ыкIи зышаштэжыыштыгъэ чIыплэхэр тилэжыыхэп. ЗэкIэми былымэу аукугъэр кьалэм ащэнышъ, бэдзэрым шыIагъэкIынэу амал яIэп. Тырку-мехсетинцэ горэ шэфакIо кьэ-кIо, шъхьышIымыкIэ (чэмитIурэ шкIэхъужыитIурэ) сомэ мин 50 кьыуитырэп, лы уасэр пыут дэдэу цыфым кьыфьдэкIы. Ау гузэжъогъу ифэрэ унагъом е кьын кьызыфакIорэм цыфхэм аригъэшхынэу танэ ышэфын зыхъукIэ, лъэпIэ дэдэу зэригъэгъотын фаеу мэхъу. СэшIэ унагъо горэм танэ сомэ мин 45-кIэ ышрфыгъэу. Шъыпкьэ, ахыщэми уасэ илэжъэп, ау цыфхэм былы-

мыр ащэфын зыхъукIэ, ар зэримылэжыыи, кьыуагырэп.

Шхыныгъохэм зэкIэм аласэ ренэу кьыхэхъо. Лы килограммыр сомэ 350-м нэсыгъ. Джащ фэд, коммунальнэ фэIо-фашIэхэм атефэрэ ахыщэри нахьыбэ мэхъу зэпыт. Сэ сшъхьэкIэ кIымафэм ахэм алъыстырэр сомэ мини 6 — 7-м нэсы.

Лым ыласэ тиесепубликэ кьышъагъэкIэнэу гъэзетхэм кьарыхъагъ, ар кьэбар дэгъу, ау арэуштэу зыхъуштыр кьэшIэгъуае. ЗэкIэм анахьышIур хулыфыгъэ зэрыс унагъо пэпчэ былыми, мэли, чэт-тхъачэтхэри щихъухэмэ ары. Зыщыфаем ыукулын, лы кьабзэ ышхын, тичылэхэри кьэбайжыыных.

БЭТМЭН Кьымчэрий.

Аш фэдэ дунайим тетэп

A black and white photograph of three women standing side-by-side in traditional Russian folk costumes. The woman on the left wears a crown with a cross and a dark dress with white floral embroidery. The woman in the center wears a tall, pointed headdress and a dark, heavily patterned dress. The woman on the right wears a crown with a cross and a dark dress with white floral embroidery. All three women have their hair styled in braids and are wearing large, ornate earrings.

Хэутыным
узшык!этхэнэу щыт
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00
Зыщык!этхэгэхэ
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00